וועטער: קלאר און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

אידישע וואָרט

דאס

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאנג — 6.47
זון אונטערגאנג — 5.41

די איינציגע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדא עסטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

Vol. 20, No. 200. Winnipeg, Tues. Oct. 14, 1930. Published daily except Saturday and Sunday

דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

דינסטאג כב' תשרי, תרצ"א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

דייטשע פאשיסטן אטאקירן אידישע געשעפטן אין בערלין אין ראַיאָטן צו עפענונג פונ'ם רייכסטאג

ארגאניזירטע ראיאטן באגייען זיך היינט פארטאג. — פאליציי צעטרייבט די כוליגאנעס. — פאליטישע לאגע איז א קריטישע

בערלין, אקט. 14.— די עפענונג פונ'ם רייכסטאג, נאך די וואלן פון סעפט. 14טן, איז פון די פאשיסטן געפייערט געווארן מיט טומלדיקע דעמאנסטראציעס און מיט ראיאטן, אין וועלכע אידישע געשעפטן זיינען אטאקירט געווארן און פענסטער זיינען צעשמעטערט געווארן. די פאליציי האט אויך געהאט צו טאן מיט קאמוניסטישע ראיאטן, אבער, ווי פאליציי שעף צערגיבעל דערקלערט, זיינען עס די פאשיסטן געווען די איינציקע וואס האבן צעשמעטערט פענסטער אין די אידישע געשעפטן.

דער פאליציי איז נעכטן געלונגען אונטערצודריקן די ראיאטן אן שיסעריי, אבער באנוצנדיק זיך פריי מיט די שטעקנס. היינט פארטאג אבער זיינען באנדעס פאשיסטן ווידער באפאלן די צענטראלע געשעפטס גאסן, שיסנדיק פון רעוואלווערן און ווארפנדיק שטיינער אין די שויפענסטער פון די געשעפטן. די מחנות כוליגאנעס זיינען קאנטיק געווען גרייט צו פלינדערן די געשעפטן.

די ראיאטן זיינען קאנטיק געווען גוט ארגאניזירט אין פאראויס. די מייסטע אנטיילנעמער זיינען פארשוואונדן געווארן איידער די פאליציי האט דערגרייכט דעם פלאץ.

ארום 3 פארטאג זיינען די צענטראלע גאסן געווען באוואכט פון שווערע פאליצייאישע פאטרולן.

די איין-שעה'דיקע עפענונגס סעסיע פונ'ם רייכסטאג איז געווען אזוי טומלדיק, ווי דער דרויסן. פאליצייאישע פייפלאך האבן פארטומלט יעדן פארזוך פון דעפוטאטן צו לאזן זיך הערן.

די פאשיסטישע דעפוטאטן, 107 שטארק, האבן אריינגעמארשירט מיט טומל, אנגעטאן אין זייערע אוניפארמען, — אין ברוינע העמדלאך און אין שווארצע הויכע שטיוול. איידער דער טומל פאראורזאכט פון זייער דערשיינונג האט זיך איינגעשטילט, האבן די קאמוניסטן פארגעשלאגן ווי א דרינגנדיקן פארשלאג אז דייטשלאנד זאל אפשטעלן אירע צאלונגען אונטער'ן יאנג פלאן. די רעאקציאנערע פארטייען האבן געשטיצט דעם פארשלאג פון די קאמוניסטן, אבער ער איז דורכגעפאלן.

די שטימען זיינען ניט געציילט געווארן, ווייל די מערהייט קעגן דעם פארשלאג איז געווען אויסער צווייפל. עס ווערט אפגעשאצט, אז 244 דעפוטאטן פון א סך הכל פון 577 האבן פאר דעם פארשלאג געשטימט.

צווישן די וואס האבן געשטימט פאר'ן פארשלאג איז געווען יוסטיץ מיניסטער ברעדט, פון דער עקאנאמישער פארטיי. אגב איז ברעדט אויפגעפאדערט געווארן פון זיין פארטיי צו רעזיגנירן פון ברונינגס קאבינעט, אבער פרעזידענט הינדענבורג האט אים באאיינפלוסט צו פארבלייבן אינ'ם קאבינעט צוליב פאטריאטישע מאטיוון.

יעדנפאלס מיינט עס, אז די עקאנאמישע פארטיי וועט צושטיין צו די קעגנער פונ'ם דורכפיר פונ'ם יאנג פלאן. אין די רייען פון דער פאלקס פארטיי הערשט אויך א שטימונג קעגן דעם דורכפיר פונ'ם יאנג פלאן, און, זאל די דאזיקע פראגע ארויסגערוקט ווערן אויבנאן, דאן וועט די לאגע פון דער רעגירונג קאנען ווערן געפערלאך.

דערוויייל, ביז דאנערשטאג, ווען קאנצלער ברונינג וועט מאכן זיין מיניסטערישע דעקלאראציע, ווערן ניט דערווארטעט קיין וויכטיקע אנטוויקלונגען.

א פרעזידענט איבער גוואלד

פרעזידענט איזידרא איארא, פון עקוואדאר, וויל ניט ווארטן ביז מען וועט אים אראפווארפן דורך אן אויפשטאנד, ווי מען טוט איצט אין אנדערע דרום אמעריקאנער לענדער. ער האט אריינגעשיקט זיין רעזיגנאציע אין קאנגרעס, דערקלערנדיק, אז ער וועט רעגירן דעם איינציקן מיטל צו ראטן דאס לאנד פונ'ם שווערן עקאנאמישן קריזיס. דער קאנגרעס האט אבער איינשטימיק אנגענומען א רעזאלוציע פון צוטרוי צום פרעזידענט און האט זיך אפגעזאגט פון אננעמען זיין רעזיגנאציע. ער מוז איצט אנהאלטן זיין אמט איבער-גוואלד.

געזעלשאפטלאכער קאלענדאר

דינסטאג, אקט 14

ספעציעלע פאַרזאמ. פון עקזעקוטיווע פון חסד של אמת, 3 נ. מ., אין נייער ת"ת.

מיטוואָך, אָקט 15

אלגעמ. פאַרזאַמלונג פון אינד. פרי לאָאַן, 8.30 אוונט, אין פריידזאל (אנשטאט מאָנטאג).

פאַרזאמ. פון בנות-שלום סאסייטי, אין שטיימאן האל.

דאָנערשטאָג, אָקט 16

אלגעמ. פאַרזאמ. פון פּראָפּאַיסקער מענער און פרויען, 8.30 אוונט, אין פריידזאל (אנשטאט דינסטאג).

פרייטאָג, אָקט 18

פאַרזאמ. און קעסטל-אוונט פון הנוער העובד, 8.30 אוונט, אין פאלקס-שול.

שבת, אָקט 18

טאנץ פאר א גוטן צוועק אין קליינער ת"ת, 9 אוונט.

זונטאָג, אָקטאָבער 19

יערלאכע פאַרזאמ. און וואלן פון לײדיס סאסייטי פון ב"י, 2.30 נ.מ., אין ב"י. באריכטן און מוזיקאלישע פראגראם.

ערשטע טיי פון סעזאָן פון לײדיס אקז. פון לינת הצדק ביי מרס. אלטמאן, 323 פלארא עווע., 2 ביז 11 נ. מ.

וויסט, ברידזש און טאנץ פון מוטער-פאראיין פון ת"ת, אין ת"ת זאל.

טיי לכבוד מיטגלידערשאפט קאמפיין פון פועל"צ פרויען קלוב, ביי מרס. ב. מארגאליס, 497 אלפרעד עווע., 2 ביז שפעט.

פאַרזאמלונג פון בר. 2 פועל"צ, 3 נ. מ. אין פאלקס-שול.

אלגעמ. פאַרזאמ. פון יונגט לינקע פועל"צ. פאַרזעצונג פון שמועס וועגן ארבעטסלאזיקייט.

מיטוואָך, אָקט 22

פאַרזאמ. פון מוטער-פאראיין פון פרייד-שול. באריכטן, א פאר ווערטער וועגן ש. דובנאוו. 8.30 אוונט, אין פריד-אינסט.

שבת, אָקט 25

טאנץ פון ע. אר. דזש. (יאנג דזשודיע גרופע), 8.30 אוונט, אין ציון זאל.

זונטאָג, אָקט 26

"סילווער טי" פון לײדיס אקז. פון מושב-זקנים ביי מרס. ס. נוטמאן, 100 טשארלס סט., 2 ביז שפעט.

יערלאכער טאנץ פון פראפאיסקער געז. 8.30 אוונט, אין פריד-זאל.

אימפארט פון סאוועטישע קוילן אפגעשטעלט איבער'ן ווינטער

אטאווא, אקט. 14.— קאנאדער אימפארטערס פון סאוועטישע קוילן האבן זיך פארפליכטעט פאר דער רעגירונג ניט צו אימפארטירן איבער'ן ווינטער קיין סאוועטישע קוילן, מיט'ן אויסנאם פון די טראנספארטן וואס זיינען איצט אין וועג, — ווי סער דזשארדזש פערלי, פרעמיערס שטעלפארטרעטער, אנאנסירט.

ווען די אימפארטערס ברעכן זייער צוזאג, דאן וועט די רעגירונג אנווענדן בנוגע די סאוועטישע קוילן דעם דאמפינג טאריף, וואס וועט מאכן דעם אימפארט אוממעגלאך.

אויפ'ן וועג זיינען איצט זיבן שיפן מיט סאוועטישע קוילן, און זיי אלע זיינען געטשארטערט צו פירן צוריק ווייץ פון מאנטרעאל, אזוי אז די רעגירונג האט ניט געפונען פאר ווינשנסווערט אפצושטעלן אויך די אויסלאנדונג פון די דאזיקע שיפן.

אויף דער לעצטער סעסיע פון פארלאמענט איז די רעגירונג באפולמעכטיקט געווארן אפצושטעלן דעם אימפארט קיין קאנאדע פון סחורה פון וועלכן ס'איז לאנד וואס האט זיך ניט באטייליקט אינ'ם ווערסאלער אפמאך. די רעגירונג האט אזוי געקאנט פארבאטן דעם אימפארט פון סאוועטישע קוילן, אבער זי האט בעסער באנוצט זיך מיט אן אנדער מעטאד אפצושטעלן דעם אימפארט.

לויט א דערקלערונג פון מר. מיקלס, פארשטייער פון דער וועיוועל קאול קא., וועלכע האט אימפארטירט די קוילן, האט די קאמפאני איינגעוויליקט אפצושטעלן צייטווייליק דעם אימפארט, כדי צו זען וואס פאר אן איינפלוס דאס וועט האבן אויף די קוילן מיינען אין נאווא סקאשא. ער גיט אבער צו, אז ס'איז דא אן ערנסטע מיינונג, אז דער סאוועטישער אנטראציט קאנקורירט ניט מיט קאנאדער קוילן, נאר מיט אמעריקאנער אנטראציט, און אז פאר קאנאדע לוינט זיך אנצוהאלטן די האנדלס באציאונגען מיט סאוועט רוסלאנד.

—(::)—

פלאנעווען לופט פארבינדונג צווישן בערלין און טאקיא

לאנדאן, אקט. 14. — דער אמעריקאנער אוטאמאבילן מאגנאט הענרי פארד איז געוועזן דער גאסט אין נומער 10 דאונינג סטריט און ער האט געהאט א געשפרעך מיט פרעמיער מאקדאנאלד פאר א האלבער שטונדע צייט.

—(::)—

בריטישע ארבעטער פארטיי דערווארט ניט קיין באלדיקע וואלן

פרעסטאן, לענקעשייר, אקט. 14. — די בריטישע ארבעטער פארטיי דערווארט ניט קיין באלדיקע וואלן, — האט דא אין א רעדע דערקלערט ארטור גרינוואוד, געזונטהייט מיניסטער. "מיר ווייסן ניט ווען וואלן וועלן פארקומען, אבער מיר גרייטן זיך צו נאך צוויי — דריי סעסיעס פון שווערער ארבעט", — האט ער געזאגט.

פארשווערונג אויף לעבן פון פוילישן דיקטאטאר אנטדעקט

ווארשע, אקט. 14.— ווי די פאליציי אנאנסירט, האט זי אנטדעקט א באמבע אטענטאט אויפ'ן לעבן פון מארשאל פילסודסקי, דיקטאטאר פון פוילן. ניין מיטגלידער פון דער סאציאליסטישער פארטיי מיליץ, אנגעפירט פון פעטער יאנאדזשינסקי, זיינען ארעסטירט געווארן, אנגעקלאגט אין באטייליקן זיך אין דער פארשווערונג.

יאנאדזשינסקי האט אין 1912 געמאכט אן אטענטאט אויפ'ן לעבן פונ'ם צארישן גענעראל-גובערנאטאר אין ווארשע.

—(::)—

ניינצן טויט אין ניו-דזשוירסי פון גיפטיקע משקה

ניו-יארק, נ. דזש., אקט. 14.— מיט נייע אכט קרבנות פון גיפטיקע משקה נעכטן, האט די צאל פון טויטע פון האלץ-אלקאהאל פאר דער וואך דא דערגרייכט ניינצן.

די צאל טויטע דערגרייכט איינגטלאך 22, אבער בלויז אין 19 פאלן איז דער טויט געוועזן אויף זיכער א רעזולטאט פון גיפטיקער משקה.

—(::)—

לייוויקס טור אין מערב קאנאדע

לויט די לעצטע טעלעגראמעס, וואס דער היגער שטאט קאמיטעט פון איד. קולטור געזעלשאפט האט געקראגן פון צ. ק. וועט ה. לייוויק קומען קיין וויניפעג שבת נאוו. 1טן. ער וועט האלטן לעקציעס אין וויניפעג, זונטאג, דינסטאג און פרייטאג; נאוו. 2טן, 4טן און 7טן.

פון דאנען פארט ה. לייוויק קיין קאלגארי וואו ער וועט פארברענגען די וואך פון נאוו. 9טן ביז'ן 15טן.

זונטאג, נאוו. 16טן, וועט ער ארויסטרעטן אין עדמאנטאן, און דינסטאג דעם 18טן אין וואנקאווער.

ה. לייוויק'ס צייט צו פארברענגען אין מערב קאנאדע איז זייער באגרענעצט, ווייל פרייטאג, נאוו. 21טן, מוז ער זיין אין לאס-אנדזשעלעס.

לייוויק'ס טעמעס אין וויניפעג זיינען: 1) לעגענדע געשטאלטן אין דער איד. ליטעראטור; 2) אין פארטיידיקונג פון משיחיזם; 3) ליטעראטור און רעוואלוציע.

—(::)—

אין קווינס טעאטער

מארגן, מיטוואך אוונט, וועט אויפן אלגעמיינעם פארלאנג געשפילט ווערן אין קווינס טעאטער די דערפאלגרייכע אפערעטע, "די קעניגין פון מיין הארץ". צוליב דעם וואס די דאזיקע אפערעטע האט אזוי גוט אויסגענומען ביים עולם און כדי צו געבן אלעמען די געלעגנהייט צו זעען עס שפילן, האט די קווינס טעאטער פארוואלטונג באשלאסן צו שפילן מארגן אוונט, דאמען פריי, יעדער מאן וואס קויפט א בילעט צו דער מארגנדיקער פארשטעלונג וועט קאנען איינלאדן א פרוי צו דער פארשטעלונג, אדער צוויי פרויען וועלן קאנען קומען צו דער פארשטעלונג פאר דעם פרייז פון איין בילעט.

—(::)—

הדסה טעאטער בענעפיט דעצעמבער 14טן

דער הדסה קאנסול פון וויניפעג בעט אונז צו מעלדן, אז זיי וועלן דורכפירן א טעאטער אונטערנעמונג אין וואקער טעאטער זונטאג, דעם 14טן דעצעמבער, און זיי בעטן אלע פריינטלאכע ארגאניזאציעס צו האלטן פריי יענעם אוונט.

—(::)—

פרעמיער בענעט וועט מארגן געהערט ווערן אויף דער ראדיא

מארגן, 4.05 נ. מ. (אונזער צייט) וועט מען דא קאנען הערן א רעדע פון פרעמיער בענעט, וועלכער וועט ריידן אויף דער ראדיא אין לאנדאן.

די רעדע ווערט פארשפרייט דורך א "טשיין בראדקעסט" איבער גאנץ קאנאדע.

—(::)—

העגרי פארד באזוכט פרעמיער מאקדאנאלד

טאקיא, אקט. 14. — עס איז דא נעכטן באקאנט געמאכט געווארן, אז די יאפאנעזישע רעגירונג באטראכט איצט ערנסט א פארשלאג פון דייטשלאנד צו עטאבלירן א בערלין-טאקיא ערפלאן באדינונג, דורך אינדיע.

בריטישע רעגירונג זאגט זיך אפ פון בענעטס פלאן און באט אן איר אייגענעם פלאן

שלאגט פאר א סיסטעם פון מאסן און קוואָטא איינקויפן צו דערמוטיקן אינטעראימפעריאלן האנדל

לאנדאן, אקט. 13. — די ארבעטער רעגירונג וועט דערלאזן דעם פארצוג טאריפן פלאן אזוי לאנג ווי די מעקענא טאריפן פארבלייבן נאך אין קראפט, אבער דעם פלאן פון מר. בענעט פאר אלגעמיינע פארצוג טאריפן קאן זי ניט אננעמען.

דאס האט דערקלערט וויליאם גרעהעם, פרעזידענט פון בריטישער באָרד אף טרייד (האנדלס מיניסטער), פאר דער אימפעריאלער קאנפערענץ. אנשטאט דעם שלאגט זי פאר דער קאנפערענץ אירע אייגענע פלענער פאר דער דערמוטיקונג פון אינטער אימפעריאלן האנדל.

מר. גרעהעמס פארשלאגן זיינען בקיצור פאלגנדיקע:

1. אימפארט ביוראס (וואס זאלן דערמוטיקן אימפארטן פון די אימפעריאלע לענדער).
2. מאסן איינקויף פלענער (ד. ה., עס זאלן דורך די רעגירונגען איינגעקויפט ווערן פראדוקטן פון דער אימפעריע אין גרויסע קוואנטיטעטן).
3. דער קוואטא איינקויף סיסטעם (דאס דארף מיינען, אז אין יעדן לאנד זאל א געוויסער פראצענט אימפעריאלע פראדוקטן מוזן גענוצט ווערן).
4. פארהאנדלונגען וועגן האנדלס אפמאכן צווישן די מיטגלידער פון דער אימפעריע.
5. אימפעריאלע ראציאנאליזאציע און באשטימונג פון פראדוקציע (ד. ה., אויסטיילונג פון געוויסע אימפעריאלע לענדער פאר דער פראדוקציע פון געוויסע ארטיקלען).

—(::)—

הידרא עלעקטרישע ארבעטער טרעטן אריין אין אינטערנעשאנאל יוניאן

די "ליינמען" פון דער סיטי הידרא, 34 אין צאל, זיינען לעצטן אוונט אריין אין דער אינטערנעשאנאל יוניאן.

פאר די לעצטע 11 יאר האבן די אנגעשטעלטע פון די וויניפעגער מוניציפאלע אונטערנעמונגען ניט געטארט אריינטרעטן אין קיין יוניאנס. מיט דער אפשאפונג פון דעם אזוי-גערופענעם "שקלאפן אפמאך" איז דער פארבאט איצט אראפגענומען געווארן.

—(::)—

מאניטאבא פארבאט רעקלאמירן שטארקע משקאות

ווירקזאם פון אקט. 1טן אן, האט די מאניטאבא ליקאר קאמישאן פארבאטן צו רעקלאמירן שטארקע משקאות אין דער פראווינץ. די צייטונגען וואס האבן קאנטראקטן מיט ליקאר פירמעס, וועט דערלויבט ווערן פארצוזעצן די רעקלאמעס ביז נאוו. 15.

מאטאריסט, פארוואונדעט אין עקסידענט, באהאלט זיך אונטער'ן וואגאן אין אייזנבאן הויף און ווערט שיר ניט איבערגעפארן אויף טויט

מייק דעניס, 30 יאר אלט, פון 889 מאניטאבא עווע., איז נעכטן געפונען געווארן פון דער פאליציי אין א טייך בלוט, מיט וואונדן אין קאפ, א פאר'חלש'טער, אונטער א פראכט-וואגן אינ'ם סי. פי. אר. הויף. וואלט אים די פאליציי ניט צוגעקומען אין צייט, וואלט ער אין עטלאכע מינוט ארום איבערגעפארן געווארן, ווייל פונקט דאן האט א לאקאמאטיוו דארט מאנעווורירט און דער באטרעפנדיקער וואגאן האט געזאלט איבערגעפירט ווערן אויף אן אנדער טרעק.

דעניס איז געפארן אויף אן אוטאמאביל געליען ביי א פריינט, בען קאוואלסאן, פון 430 הארביסאן עווע. אויף סעלקירק עווע., האט ער זיך אנגעשטויסן אן א שטייענדיקן אוטאמאביל. ביידע אוטאמאבילן זיינען שטארק צעשעדיקט געווארן, און דעניס איז פארוואונדעט געווארן.

מענטשן האבן באמערקט, ווי דער פארוואונדעטער איז אוועק אין דער ריכטונג פונ'ם סי. פי. אר. הויף, און זיי האבן געמעלדעט דער פאליציי. די פאליציי האט אים אנגעהויבן ארומזוכן און האט אים געפונען פונקט אין צייט צו רעטן אים פון א זיכערן טויט.

דעניס ליגט איצט אין דזשענעראל האספיטאל, וואו ער ווערט באהאנדלט פון דריי ערנסטע וואונדן אין קאפ.

—(::)—

טורמעס זיינען שולן פאר פארברעכנס

ווינדזאר, אנט., אקט. 14.— ריידנדיק פאר דער גרענד דזשורי ביי דער עפענונג פון דער געריכט סעסיע, האט ריכטער וו. ע. רייני, דערקלערט, אז ער איז געצוואונגען צו גלויבן, "אז די טורמעס זיינען אין א סך פאלן ניט קיין מיטל צו פארבעסערן דעם כאראקטער פון דעם באשטראפטן, נאר זיי זיינען א שול פאר פארברעכנס".

גרויסע ביסקוויטן פאבריק וועט באלד אויפגעבויט ווערן אין וויניפעג

האבנדיק צוטרוי אין דער וואקסנדיקער פראספעריטעט פון וויניפעג און מערב קאנאדע, האט די קריסטי בראון און קאמפאני, ביסקוויט מאנופעקטשורערס, צוגעגרייט פלענער צו בויען, אויף נאטער דיים עוועניו, א מאדערנעם פלענט וואס וועט קאסטן ארום 750 טויזנט דאלאר. די דאזיקע דערקלערונג האט דא נעכטן געמאכט, אסטין דזשיי. באַרדלי, פון טאראנטא, סיילס מענעדזשער פון דער קאמפאני.

די נייע בעקעריי, ווערט דערווארטעט, וועט זיין אין איר פולער אפערירונג אין ניין מאנאטן ארום. צוויי-דריטל פון דער אויסגעגעבענער סומע אויף דער בעקעריי וועט אויסגעגעבן ווערן אין וויניפעג. און קאנאדער פראדוקטן וועלן גענוצט ווערן אין יעדן מעגלאכן פאל.

מר. באַרדלי האט דערקלערט אז אין דעם וויניפעגער פלענט וועלן זיין באשעפטיקט ארום הונדערט מענטשן, אויסער די טעכנישע דירעקטארן וועלכע זיינען אריינגעקומען אין וויניפעג פון אנדערע קריסטי בראון בעקעריי. אלע אנגעשטעלטע וועלן זיין לאקאלע.

"עס איז די אמביציע פון די דירעקטארן פון קריסטי בראון און קאמפאני, לימיטעד, צו פראדוצירן אין זייער וויניפעגער בעקעריי פיינערע ביסקוויטס, איידער זיי האבן ווען עס איז אזוי פריער אנגעבאטן צו דער קאנאדער באפעלקערונג", — האט מר. באַרדלי געזאגט.

די היים איז ניט וויניקער געפערלאך ווי די גאס, לויט סטאטיסטיק

וואשינגטאן, אקט. 14. — אז די היים איז פאר קיין פאל ניט דער זיכערסטער פלאץ וואו מען קאן זיך אויסבאהאלטן פון פארשיידענע אומגליקספאלן קאן דינען דער פאלגנדער באוויז:

אן איבערזיכט וואס איז לעצטנס געמאכט געווארן פון א גרויסער פארזיכערונגס געזעלשאפט ווייזט אן, אז אין פארלויף פון לעצטן יאר האבן אין די פאראייניקטע שטאטן 24,000 מענטשן פארלארן זייער לעבנס אין פארשיידענע אומגליקספאלן אין זייערע היימען — כמעט אזוי פיל אין צאל וויפיל עס זיינען געפאלן קרבנות פון אוטאמאביל עקסידענטן אין פארשיידענע שטעט פון אמעריקע.

אין א דערקלערונג פון דער פרויען ביורא פון דעם ארבעט דעפארטמענט ווערט געזאגט, אז צוויי מיליאן און 500 טויזנט פרויען זיינען אנגאזשירט אין דער באדינונג פון היים-ארבעט און 23 מיליאן הויז-פרויען זיינען אונטערווארפן צו ענלאכע עקסידענטן וואס דראען אנדערע ארבעטער.

מיט 44 שטאטן וואס האבן ארבעטער קאמפענסאציע געזעצן, דערלויבט בלויז דער ניו-דזשוירזי קאמפענסאציע פאר הויז ארבעטער וועלכע ווערן פארוואונדעט ביי דער ארבעט אין דער היים.

איבער א דריטל פון עקסידענטן אין דער היים זיינען פאראורזאכט געווארן פון פאלן און מער פון א דריטל פון זיי האט זיך עס געטראפן מיט עלטערע מענטשן. קינדערשע שפילערייען און שפילצייג וואס זעען אויס ניט שעדלאך קאנען אפט פאראורזאכן פאטאלע עקסידענטן.

אנדערע אומגליקספאלן וואס האבן זיך געטראפן אין א גרויסער מאס, זיינען געקומען פון ברענענדיקע איוואנס, זודיקע וואסער, אויפעקספלאזיעס פון עלעקטריציטעט, רינענדע גאז און גיפטיקע מעדיצינען וואס זיינען ניט ריכטיק באצייכנט אויף די פלעשלאך אדער שאכטלען און זיינען על פי טעות גענומען געווארן פון די הויז מענטשן אין פארשיידענע פאלן.

וויילער וועלן שטימען אין נאוועמבער וועגן סאלטער אדער שערברוק בריק

די וויניפעגער שטייער-צאלער וועלן אין די קומענדיקע מוניציפאלע וואלן אין נאוועמבער דארפן שטימען פאר איינעם פון די צוויי געלט בילס "ביילאָס" — פאר א בריק איבער די סי. פי. אר. טרעקס אויף סאלטער סטריט, וואו דער איצטיקער בריק געפינט זיך, אדער פאר א בריק צו שערברוק סטריט.

אין געוויסע קרייזן אינ'ם סיטי קאונסיל האט מען שטארק באקעמפט דעם פארשלאג פון צוויי בריק "ביילאָס", און מען האט געפאדערט, אז בלויז איין בריק "ביילאָ" זאל פארגעלייגט ווערן פאר די וויילער. די מערהייט פונ'ם קאונסיל איז אבער געווען פאר פארשלאגן ביידע "ביילאָס", און דער פארשלאג איז שוין ענדגילטיק גוטגעהייסן געווארן.

אזוי ווי קיין געלט "ביילאָ" קאן ניט דורכגיין אן א מערהייט פון דריי-פינפטל פון אלע שטימען, האט מען מורא, אז צוליב דער צעשפליטערונג פון די שטימען איבער די צוויי בריק פראיעקטן זאל קיין איינער פון זיי ניט קריגן די נויטיקע צאל שטימען.

אגב - אורחא

פון מארק

אן אמת-דיק-וואָרט — פון שיקאגא

ווילט איר הערן אן אמת'דיק ווארט אין אמעריקע ? — א ווארט אן היפאקריטסטווע, אן פרומער אויגן-גלאצעניש ?

טא פארט זיך דורך, זייט מוחל, קיין שיקאגא. נאטירלאך, זאלט איר פריער ארויסנעמען גענוג "עקסידענט אינשורענס", אויב איר ווילט זיין זיכער, אז אייער אלמנה זאל האבן דערנאך מיטלען צום לעבן און זאל ניט דארפן אנקומען צו לייטן . . .

און אז איר וועט קומען קיין שיקאגא, זאלט איר דארטן א פרעג טאן "וואו וואוינט דא ערגעץ אל קאפאנע?"

נישקשה, ס'איז ניט דאס-זעלבע וואס פרעגן וואו וואוינט דא ערגעץ אין שיקאגא לייזער-איטשע דער מלמד. לייזער איטשען קאנען ניט אלע פיר-מיליאן שיקאגער, אבער אל קאפאנען ווייס קינד און קייט ! איר קאנט צוגיין צום ערשטן פאליציסט וואס איר באגעגנט אין גאס און שטעלן אים די פראגע, און ער וועט אייך מיט'ן גרעסטן דרך-ארץ דערציילן וואו ער וואוינט און ווי צו צוקומען צו אים.

ווייל — אל קאפאנע איז איינער פון שיקאגאס בארימטע בירגער, — אפשר דער בארימטסטער (אפשר אויסער מעיאר ביל טאמפסאן) וואס האט זיך דערווארבן אויך א גרויסן נאמען אויף אן אנדער געביט).

כאטש אמעריקע האלט ניט פון טיטולן, שיינקט זי אבער פארט אומאפיציעל אזעלכע צו באזונדערס אויסגעצייכנטע בירגער, — דער קופער קעניג, דער אויל באראן, דער פירשט פון אונטערוועלט און א. וו.

און אל. קאפאנע איז שיקאגאס און אמעריקעס בוטלעג באראן, — זייער א הויכער טיטול און אזא וואס פאדרינט דרך-ארץ.

און, אויב דער באראן וועט אייך באוויליקן אן אודיענץ, קאנט איר פון אים אויסהערן אן ערלאך און אויפריכטיק ווארט, — וועגן זיין אייגענעם געשעפט און וועגן אמעריקע בכלל.

* * *

א קארעספאנדענט פון א פאריזער צייטונג, "לע זשורנאל", האט זיך דערשלאגן צו אן אינטערוויו מיט'ן בוטלעג באראן. און די וועלט האט אזוי צום סוף דערהערט אן אויפריכטיק ווארט וועגן אמעריקע פון א פראמינענטן אמעריקאנער, — אן ערלאך ווארט, אן פרומע אויגן-גלאצעניש.

"היפאקריטן, היפאקריטן, — דאס לאנד האט צופיל פון דעם מין," — האט "באראן" קאפאנע געזאגט דעם פראנצויזישן זשורנאליסט. — "איך קאן זיי שוין ניט פארטראגן. עס זיינען דא מענטשן וואס שטימען "טרוקן" און זיינען "נאס". און דאן זיינען דא די פאליטישנס, וואס טראגן די מאסקע פון אנטשטענדיקייט און זיינען באמת גנבים. זיי רייזן מיט פאראכטונג פון די וואס זיי רופן 'גענגסטערס,' אבער זיי זיינען זייער צופרידן צו נעמען זייער געלט פאר זייערע קאמפיין פאנדן. ווי קאנט איר דערווארטן איך זאל האבן וועלכן ס'איז דרך-ארץ צו אט די מענשן?"

אל קאפאנע האט ניט געפרואווט לייקענען זיין באשעפטיקונג. אויף דער פראגע פון דעם קארעספאנדענט, מיט וואס ער באשעפטיקט זיך, האט ער געענטפערט:

"א, איר זייט א שארפע יארמעלקע. איר ווייסט דאס גאנץ גוט. אמעריקע איז דארשטיק, און מיט דעם וואלסטעד אקט קאן זי ניט שטילן דעם דארשט".

ער האט גאנץ אפן גערעדט וועגן זיין "געשעפט". די פאליציי, זאגט ער, קאן ניט געפינען א מערדער, זאגט ער, אז דאס האט קאפאנעס באנדע באגאנגען דעם מארד. אבער ער פארנעמט זיך ניט מיט מארדן, ער האט זיין געשעפט. אנדערע מיינען אז ער איז א מערדער, און מען קומט צו אים אפט מיט בקשות צו באזייטיקן געוויסע פערזאנען. אן ענגלישע לײדי האט אים אפילו אנגעבאטן 20 טויזנט פונט ער זאל קומען צו איר פארברענגען א סוף-וואך און העלפן איר פטור ווערן פון א שלעכטן שכן. אבער דאס איז, זאגט ער, לעכערלאך . . .

"איך אינוועסטיר מיין געלט אין מיין ביזנעס, און איך העלף ארימעלייט," — האט קאפאנע געזאגט.

* * *

איר ווייסט דאך, — מען אינטערוויוארט דאך ביי אונז ניט אבי וועמען. — אינטערוויוארט צו ווערן איז א גרויסע זכיה, און מען דארף זי פארדינען : מען דארף זיך מיט עפעס אויסצייכענען.

נו, אל קאפאנע האט די דאזיקע אויסצייכענונג זיכער פארדינט. און א סך ערלאכער פארדינט, ווי א סך אנדערע אמעריקאנער מיליאנערן.

ער באשעפטיקט זיך מיט א זאך, וואס איז פארבאטן פון געזעץ. אבער דער געזעץ אליין איז א רעזולטאט פון היפאקריטסטווע, — אמוויינינקסטנס 90 פראצענט אמעריקאנער ברעכן דעם געזעץ, קויפנדיק משקה, כאטש די מייסטע פון זיי האבן געשטימט פאר "פראהיבישאן".

אמוויינינקסטנס זיינען זיינע קארטן אפן. אלע ווייסן מיט וואס ער באשעפטיקט זיך, און ער באהאלט זיך ניט הינטער קיין מאסקע פון אנשטענדיקייט.

אבער וויפיל אמעריקאנער מיליאנערן האבן באקומען זייערע מיליאנען דורך באהאלטענער גנבה און גזלה, און זיי גלאצן היפאקריטיש מיט זייערע אויגן, מוסר'נדיק אנדערע מענשן ?

און וויפיל פאליטישנס האבן זיך דערשלאגן צו זייערע פאסטנס דורך שווינדל און שטיצן די מעשים פון דער אונטערוועלט, באהאלטנדיק זיך הינטער א מאסקע פון אנשטענדיקייט ?

אמוויינינקסטנס קאנט איר פון אל קאפאנען הערן אן ערלאך און אויפריכטיק ווארט, — פון יענע קאנט איר בלויז הערן היפאקריטסטווע, פאלשקייט, צביעות.

דער אמת קומט פון שיקאגא, — פון אל קאפאנען !